

DOMSTOLENS DOM

28. november 1989*

I sag C-379/87,

angående en anmodning, som High Court, Dublin, i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Anita Groener

mod

undervisningsministeren og Det Faglige Uddannelsesudvalg for byen Dublin (City of Dublin Vocational Education Committee),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikel 48, stk. 3, og artikel 3 i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467),

har

DOMSTOLEN,

sammensat af præsidenten O. Due, afdelingsformændene Sir Gordon Slynn, C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler og M. Zuleeg, dommerne T. Koopmans, G. F. Mancini, R. Joliet, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida og F. Grévisse,

generaladvokat: M. Darmon

justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren, Anita Groener, ved solicitor J. A. Reidy og under den mundtlige forhandling ved advokat F. Clarke, SC,

* Processprog: engelsk.

- den irske regering og Det Faglige Uddannelsesudvalg for byen Dublin ved Chief State Solicitor L. J. Dockery, som befuldmægtiget, og under den mundtlige forhandling ved advokaterne R. Nesbitt og H. A. Whelehan,
- den franske regering ved R. de Gouttes og under den mundtlige forhandling ved M. Giacomini, som befuldmægtigede,
- Kommissionen ved K. Banks, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 9. marts 1989,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. maj 1989,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 3. december 1987, indgået til Domstolen den 21. december 1987, har High Court, Dublin, i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikel 48, stk. 3, og artikel 3 i Rådets forordning nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467) for at kunne vurdere, om en national lovgivning, der gør ansættelse i en fast heltidsstilling som lærer ved en offentlig uddannelsesinstitution betinget af bevis for et tilstrækkeligt kendskab til det irske sprog, er i strid med de nævnte EF-forskrifter.
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem den nederlandske statsborger, Anita Groener, på den ene side, og den irske undervisningsminister samt Det Faglige Uddannelsesudvalg for byen Dublin, på den anden side. Sagen udspringer af, at undervisningsministeren afslog at udnævne Anita Groener som lærer i maler-

kunst (Lecturer 1 Painting) i en fast heltidsstilling henhørende under Det Faglige Uddannelsesudvalgs kompetenceområde, fordi hun ikke havde bestået en prøve, som blev afholdt til bedømmelse af hendes irskkundskaber.

- 3 Det fremgår af sagens akter, at der ifølge section 23, stk. 1 og 2, i Vocational Education Act (lov om faglig uddannelse) fra 1930 kræves ministeriel godkendelse til samtlige ansættelser foretaget af de faglige uddannelsesudvalg, samt godkendelse til beslutninger om de ansattes antal, kvalifikationer og lønforhold. I medfør af sine beføjelser på dette område har undervisningsministeren blandt andet truffet de to nedenfor nævnte administrative forholdsregler.
- 4 Det fremgår af den første foranstaltning, det såkaldte memorandum nr. V.7., som trådte i kraft den 1. september 1974, at det kompetente udvalg ikke må udnævne nogen i en heltidsstilling inden for visse undervisningsområder, blandt andet undervisning i malerkunst, medmindre den pågældende har bestået en eksamen i irsk, den såkaldte »Ceard-Teastas Gaeilge« (eksamensbevis for kendskab til irsk) eller har tilsvarende af ministeriet godkendte kvalifikationer. Ifølge samme memorandum forbeholder ministeren sig ret til at fritage ansøgere fra andre lande end Irland fra kravet om kendskab til irsk, såfremt der ikke findes andre kvalificerede ansøgere til stillingen.
- 5 Den anden administrative foranstaltning er cirkulære nr. 28/79, som undervisningsministeren udsendte den 26. juni 1979. Ifølge cirkulærets punkt 2 og 3 skal kvalificerede ansøgere, som har bestået »Ceard-Teastas Gaeilge« gives fortrin ved besættelse af stillinger som »Lecturer« og »Assistent Lecturer«, lønklasse I (lektor og adjunkt). Ansøgere, der ikke har bestået denne eksamen, kan underkastes en særlig prøve i irsk, som består i en mundtlig overhøring. En ansøger kan ikke udnævnes i en midlertidig eller fast heltidsstilling uden at have bestået denne prøve. Cirkulærets punkt 5 gentager endvidere bestemmelsen i memorandum nr. V.7. om adgangen til dispensation fra sprogkravet, såfremt der ikke findes andre kvalificerede ansøgere til stillingen.
- 6 I september 1982 blev Anita Groener midlertidigt ansat som halvtidsbeskæftiget lærer i malerkunst ved College of Marketing and Design, Dublin, som henhører

under Dublins Faglige Uddannelsesudvalg. I juli 1984 ansøgte hun om en fast heltidsstilling som lærer i malerkunst ved samme skole. Hun ansøgte om dispensation fra sprogkravet, da hun ikke havde bestået »Ceard-Teastas Gaeilge«, men fik afslag herpå. Afslaget var begrundet med, at der fandtes andre kvalificerede ansøgere til stillingen. Undervisningsministeren godkendte dog, at hun blev udnævnt i stillingen, men kun såfremt hun bestod prøven.

- 7 Anita Groener fulgte derpå et begynderkursus på fire uger ved Gael Linn Institute og gik op til prøven den sidste uge af kurset, men dumpede.
- 8 Såvel Anita Groener som hendes skole, der er hendes arbejdsgiver, forsøgte herefter forgæves at få hende ansat på midlertidig kontrakt som heltidsansat lærer i undervisningsåret 1985-1986 eller at opnå fritagelse for kravet om bevis for kendskab til irsk.
- 9 Herefter anlagde Anita Groener sag ved High Court, Dublin (en procedure om »judicial review«) mod undervisningsministeren og Det Faglige Uddannelsesudvalg for byen Dublin. Hun gjorde herunder gældende, at betingelserne efter memorandum nr. V.7. og cirkulære nr. 28/79 var i strid med Traktatens artikel 48 og med forordning nr. 1612/68.
- 10 Da High Court, Dublin, fandt, at sagen rejste en række spørgsmål vedrørende fortolkningen af de nævnte forskrifter i fællesskabsretten, forelagde den Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
 - »1. Når det efter de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser er en betingelse for at opnå ansættelse i en bestemt stilling i en medlemsstat, at ansøgeren har et omfattende kendskab til et af medlemsstatens to officielle sprog, og statsborgere fra de øvrige medlemsstater normalt ikke kender dette sprog, men nødsages til at lære det udelukkende for at opfylde denne betingelse, skal artikel 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 da fortolkes således, at den omfatter sådanne bestemmelser, idet disse udelukkende eller hovedsagelig har til formål eller bevirker, at statsborgere fra de øvrige medlemsstater udelukkes fra den tilbudte beskæftigelse?

2. Skal der ved fortolkningen af ordene 'af hensyn til den tilbudte stillings særlige karakter' i artikel 3 i Rådets forordning nr. 1612/68 tages hensyn til den irske stats politik, hvorefter personer, som er ansat i den pågældende stilling, skal have et omfattende kendskab til det irske sprog, når dette ikke er nødvendigt for at udføre de opgaver, der er forbundet med stillingen?

3. 1) Skal begrebet 'den offentlige orden' i EØF-Traktatens artikel 48, stk. 3, fortolkes således, at det også omfatter den irske stats politik til støtte og fremme af irsk som landets første officielle sprog?

- 2) I bekræftende fald, er kravet om, at personer, som ansøger om en stilling som 'lecturer' ved en faglig uddannelsesinstitution i Irland, og som ikke er indehaver af eksamensbeviset 'Ceard-Teastas Gaeilge', skal aflægge en særlig prøve i irsk for at godtgøre, at de opfylder Undervisningsministeriets betingelse om kendskab til dette sprog, en begrænsning, som er begrundet i hensynet til den offentlige orden?»

- 11 Vedrørende hovedsagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

- 12 Indledningsvis skal henvises til artikel 3, stk. 1, 2. led, i forordning nr. 1612/68, hvorefter de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser eller en administrativ praksis i en medlemsstat ikke finder anvendelse, når de, »skønt de gælder uden hensyn til nationalitet, udelukkende eller hovedsagelig har til formål eller bevirker, at statsborgere fra de øvrige medlemsstater udelukkes fra den tilbudte beskæftigelse«. Ifølge artikel 3, stk. 1, sidste punktum, gælder denne bestemmelse dog ikke, når »sprogkundskaber... kræves af hensyn til den tilbudte stillings særlige karakter«.

- 13 Vedrørende dette punkt fremgår det af sagens akter, at betingelsen i den nationale lovgivning om bevis for tilstrækkeligt kendskab til irsk gælder uden forskel for

indenlandske og andre EF-borgere, når bortses fra muligheden for de øvrige EF-landes statsborgere til at opnå dispensation herpå.

- 14 Da artikel 3, stk. 1, 2. led, ikke finder anvendelse, når kravet om sprogkundskaber er begrundet i stillingens særlige karakter, skal den nationale rets andet spørgsmål behandles først. Dette spørgsmål er i det væsentlige, om en fast heltidsstilling som lærer i malerkunst ved en offentlig uddannelsesinstitution kan begrunde et krav om kendskab til irsk.
- 15 Det fremgår af sagens akter, at undervisning i malerkunst hovedsagelig, om ikke udelukkende, foregår på engelsk, i lighed med, hvad der gælder for de fleste andre af de fag, der undervises i på de offentlige faglige uddannelsesinstitutioner. Som angivet i det andet præjudicielle spørgsmål er kendskabet til irsk således ikke absolut nødvendigt for at udføre de opgaver, der er forbundet med en sådan undervisning.
- 16 Dette giver imidlertid ikke den nationale ret fornødent grundlag til at bedømme, om kravet om kendskab til irsk er berettiget »af hensyn til den tilbudte stillings særlige karakter« som anført i artikel 3, stk. 1, sidste punktum, i forordning nr. 1612/68.
- 17 For at forstå det andet spørgsmåls fulde rækkevidde henvises først til de særlige sprogforhold i Irland, som er beskrevet i sagens akter. Irlands grundlov («Bunreacht na hEireann») indeholder herom følgende bestemmelse i artikel 8:
- »1) Irsk er landets nationale sprog og som sådan det første officielle sprog.
- 2) Engelsk er anerkendt som landets andet officielle sprog.

3) Ved lov kan dog træffes bestemmelse om, at et af de to officielle sprog kan anvendes til et eller flere officielle formål inden for hele eller en del af landet.«

18 Da irsk imidlertid ikke, som det fremgår af sagens akter, tales af hele den irske befolkning, har irske regeringer i mange år ført den politik ikke blot at opretholde, men også at fremme brugen af dette sprog som et middel til at udtrykke en national identitet og kultur. Dette er begrundelsen for, at irsk er obligatorisk i folkeskolen og valgfrit på gymnasieniveau. Kravet om, at lærere i offentlige, faglige uddannelsesinstitutioner skal have et vist kendskab til irsk, er en af de foranstaltninger, som den irske regering har truffet til gennemførelse af denne politik.

19 Det er ikke i strid med EØF-Traktaten at føre en politik, som har til formål at beskytte og fremme et sprog, som både er den pågældende medlemsstats nationale sprog og det første officielle sprog. Gennemførelsen af en sådan politik må dog ikke medføre nogen indskrænkning i de grundlæggende friheder, såsom den frie bevægelighed for arbejdstagere. De foranstaltninger, der træffes til gennemførelse af en sådan politik, må derfor ikke stå i misforhold til det tilstræbte formål, og foranstaltningerne må ikke anvendes således, at statsborgere fra andre medlemsstater diskrimineres.

20 Det må erkendes, at uddannelsessektoren har stor betydning for gennemførelsen af en sådan politik. Lærerne spiller i den forbindelse en vigtig rolle, ikke blot på grund af deres undervisning, men også i kraft af deres deltagelse i skolens daglige liv og det privilegerede forhold, de har til deres elever. Det findes derfor ikke urimeligt at kræve, at de har et vist kendskab til landets første nationale sprog.

21 Som følge af det anførte må kravet om et vist kendskab til det første nationale sprog antages at være omfattet af betingelsen i artikel 3, stk. 1, sidste punktum, i forordning nr. 1612/68 om de sprogekundskaber, som kræves af hensyn til den

tilbudte stillings særlige karakter, dog forudsat, at det fordrede kundskabsniveau ikke står i misforhold til det tilstræbte formål.

- 22 Det bør endvidere fremhæves, at såfremt der efter national ret kan dispenseres fra kravet om sprogkundskaber i tilfælde, hvor der ikke findes andre kvalificerede ansøgere til den ledige stilling, er det en betingelse efter fællesskabsretten, at dispensationsbeføjelsen udøves uden nogen form for forskelsbehandling.
- 23 Endvidere vil et krav om, at sprogkundskaberne skal være erhvervet på nationalt område, være i strid med forbuddet mod forskelsbehandling. Dette forbud indebærer endvidere, at statsborgere fra de øvrige EF-lande, der ikke har bestået den mundtlige prøve i første omgang, skal have mulighed for at indstille sig til prøven igen, når de på ny ansøger om en stilling som »lecturer« eller »assistant lecturer«.
- 24 Det andet spørgsmål må herefter besvares med, at en fast stilling som heltidsansat lærer i en offentlig, faglig uddannelsesinstitution er en stilling af en sådan karakter, at det efter artikel 3, stk. 1, sidste punktum, i Rådets forordning nr. 1612/68 er berettiget at stille krav om sprogkundskaber, såfremt kravet herom er et led i en politik til fremme af det nationale sprog, som samtidig er landets første officielle sprog, og dets gennemførelse sker i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og uden forskelsbehandling.
- 25 Under hensyn til besvarelsen af det andet spørgsmål er det overflødigt at besvare det første og det tredje spørgsmål.

Sagens omkostninger

- 26 De udgifter, der er afholdt af den irske og den franske regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg ved Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af High Court, Dublin, ved kendelse af 3. december 1987, for ret:

En fast stilling som heltidsansat lærer i en offentlig, faglig uddannelsesinstitution er en stilling af en sådan karakter, at det efter artikel 3, stk. 1, sidste punktum, i Rådets forordning nr. 1612/68 er berettiget at stille krav om sprogkundskaber, såfremt kravet herom er et led i en politik til fremme af det nationale sprog, som samtidig er landets første officielle sprog, og dets gennemførelse sker i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og uden forskelsbehandling.

Due Slynn Kakouris Schockweiler Zuleeg

Koopmans Mancini Joliet O'Higgins Moitinho de Almeida Grévisse

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. november 1989.

J.-G. Giraud

Justitssekretær

O. Due

Præsident